

INHOUD

De uitsmijters van Anda	7
Van de wieg tot het graf	17
De W'tjes	33
Sweepstakes	41
Het kan raar lopen	47
Derby	53
Ver-bo-den mid-del	58
Weet je wat jij moet doen, jongen?	65
Ziggy beleerd	76
De eenjarigenkoers	81
Voetballerij	87
Naar de klotuh!	96

Jeuk en platjes	100
Duc en Abalar	106
Een echte tante	115
Het contract	119
De kwalificatie	130
Smeerkezen en zwendelaars	139
Uitgeschakeld!	148
Arabella Ling	154
Nawoord	164

DE UITSMIJTERS VAN ANDA

Ik ben in Ureterp om een paard te kopen. Frankie heeft er twee in de aanbieding. 'Mooie paarden,' zegt Frankie. 'Doen mee in de klassiekers, volgend jaar.'

Ik loop achter hem aan de stal in. Frankie is een joviale Fries die alles onthoudt en het je genadeloos onder de neus wrijft mocht je onverhoopt op een eenmaal ingenomen standpunt terugkomen. Een trainer-pikeur die het niet altijd even makkelijk heeft gehad in zijn loopbaan. Dat kun je merken aan de manier waarop hij praat: als iemand met tegenwind.

Frankie haalt Yentle Light uit haar box en ik schrik ervan. Een spuuglelijke ramskop, enorm voor een tweejarige.

Ik bekijk het paard van alle kanten. 'Eerst koffie,' zegt Frankie. 'Daarna doen we een partijtje.'

'Leuk,' zeg ik.

'Nee, gek, jij niet.'

'O, jammer.'

‘Echt niet,’ beslecht Frankie het pleit.

Lichtelijk teleurgesteld loop ik achter Frankie aan naar de keet waar hij altijd koffie drinkt op het kleine entrainment in Ureterp.

Frankie maakt een moeilijke tijd door. Dit is geen topjaar qua public relations, en het jaar ervoor hield ook niet over. Vorig jaar kreeg hij het in de koers aan de stok met Tom Kooijman, een westerling. Op een dag was Kooijman met een joekel van een blauw oog op de baan in Groningen verschenen. Wat bleek? Een paar dagen eerder had Frankie hem op zijn gezicht geslagen. En hard ook.

‘Maar er zit een verhaal achter,’ zegt Frankie. ‘Ik had maar één paard op Duindigt. Dus ik ging niet met de vrachtwagen, maar met de trailer. Alleen, die trailer moest ik helemaal uit Enumatil ophalen. Dus ik ’s morgens in alle vroegte weg, eerst naar Enumatil, toen terug naar Ureterp om het paard te laden, en daarna een paar honderd kilometer naar Duindigt. Kom ik daar, na die ommelandse reis, en wat gebeurt er? Valse start... Starten we opnieuw, vergéten ze me. De rest was heel snel weer bij de startwagen, maar ik was er nog lang niet en die startwagen rijdt zomaar weg! Dus ik harken en roeien om bij te komen, haal ik ze bij, rijdt die KOOIJMAN me van de sokken!!! Dus ik zeg: “Wat flik je me nou?” Na de koers komt hij bij me. Ik had de leidsels nog in handen. Ik heb één keer, twintig jaar geleden, een klap op mijn bek gehad toen ik de leidsels nog in

handen had. Ik kon niks. Dus toen Kooijman daar zo op me af kwam, gaf ik hem een tik. Ik voelde me bedreigd.'

Ik roer in mijn koffie. Zo heeft alles een verhaal.

We hebben het maar even niet over de kwestie waar Frankie nu in verzeild is geraakt. Hij zou onlangs met zijn vrachtwagen een beveiligingsmedewerkster van de baan van Wolvega van de sokken hebben gereden. Expres, denken ze. Het tuchtcollege van de Vereniging Nederlandse Draf- en Rensport neemt de zaak nogal hoog op. Het toch al niet al te florissante imago van de drafport zou een fikse deuk hebben opgelopen.

Ik bedoel maar. En als Frankie nou de enige was. Een andere trainer heeft onlangs een argeloze bezoeker een tand uit de mond geslagen. Daar zit ook weer een verhaal achter. Ik neem een gevulde koek.

Die trainer was woedend over een beslissing van het comité dat onregelmatigheden tijdens de koers bestraft – afsnijden, je paard te vaak slaan. De bezoeker was voor het eerst (en, zo valt te vrezen nadat hem een tand uit de mond was geslagen, ook voor het laatst) in zijn leven op een drafbaan. Hij stond de trainer in de weg toen hij met wapperende haren verhaal wilde gaan halen en kreeg een klap.

Een in alle opzichten pijnlijke geschiedenis. Zowel Frankie als zijn collega-trainer hangt nu drie jaar schorsing boven het hoofd. Misschien loopt het met een sisser af.

We slaan onze koffie achterover en spannen Yentle

Light in. Ze heeft ontzettend dikke achterbenen. Op de spronggewrichten (de ellebogen, zeg maar) zitten bulten.

‘De dierenarts zag die bulten,’ zegt Frankie, ‘en die zei: “Negentig procent kans op ocd.”’

ocd is de naam van een afwijking in de gewrichten. Bij het horen van de afkorting ocd (Osteochondrose Dissecans) trekt menig paardeneigenaar onwillekeurig wit weg. Losse botdeeltjes tussen en om de gewrichten, dikke benen, gevoeligheid, kreupelheid – *so long* koerscarrière... Het enige voordeel bij dit enorme nadeel is dat het goed te diagnosticeren is via een röntgenfoto.

‘Dus die veearts zet de benen op de foto,’ vervolgt Frankie, ‘en wat blijkt? Nul komma nul procent ocd.’

Ik sta paf.

Als ik Yentle Light even later zie lopen, sta ik opnieuw paf. Voor de kar lijkt ze nog groter. Als Frankie me had gezegd dat het een zesjarige was, zou ik hem ook hebben geloofd.

Tweejarigen zijn populair bij kopers. Je kunt al een beetje zien of ze iets in huis hebben en er worden laat in het seizoen een paar lucratieve koersen voor tweejarigen verreden. Als ze eenmaal drie zijn, kunnen ze meedingen in de grote klassieke koersen als de Derby en de Sweepstakes, waar veel geld te verdienen is.

Maar de meeste tweejarigen hebben iets van een kleuter. Neem Yelina Charisma, die ook bij Frankie op

stal staat. Lief merrietje, klein en snel. Maar Yentle Light is een kast van een paard, dat een pittig partijtje loopt tegen Yl Macho – ook niet bepaald kleuterachtig in de omgang. Ze lijkt ook wat vinnig met haar achterbenen, maar ik kan me vergissen.

Later die dag bekijk ik nog een tweejarige, Ycewater. Een rustige merrie, die laatst heel goed liep in een koers voor tweejarigen in Groningen. Het paardje is van trainer/pikeur Luit de Vries. Een rustige jongen met ronde rode wangen en grote blauwe ogen, getrouwd met Rosalie Jansen, een trainer en rijdstster met dito wangen en blauwe ogen.

Hij kijkt me aan en vraagt 10 000 euro voor Ycewater. Dat is me minstens vier mille te veel. Ik ben ook maar een journalist.

Eigenlijk is het allemaal begonnen met de uitsmijters van Anda. Ik kwam haar tegen tijdens de jaarlijkse grasbaankoers in Eenrum. Honderden mensen om een immens grasveld. Het hele dorp leek te zijn af gekomen op de geur van hamburgers, bier, patat, lekkerbekjes, gras, leer en paardenzweet.

De helmen van de pikeurs op hun sulky's glommen in de zomerzon, de speaker kondigde opgewonden de volgende koers aan en Anda – roze zonnebril in het goudblonde haar – kwam de tent binnen, zei goedemiddag en kocht een biertje voor zichzelf en voor mij. Ik stond versteld van zoveel daadkracht. 'Omdat mijn

paard zo meteen moet lopen,' legde ze uit. Tacitus B.

Daarvoor en daarna heb ik niemand zo onderkoeld naar een koers zien kijken. Ik wist: deze vrouw heeft in haar leven al heel wat koersen gezien en al heel vaak een eigen paard zien winnen en verliezen.

Tacitus B kwam niet in de buurt van een plaats waar-mee geld te verdienen was. Anda trok een wenkbrauw op en we liepen naar het weiland waar de paardenwa-gens stonden opgesteld. Ze vertelde dat ze thuis in Kropswolde een paar dravers had staan. Een trainings-baantje erbij. 'Kom maar eens langs.'

Een paar weken later rijd ik het erf achter het huis van Anda en haar man Aldrik op. Hun huis staat aan een lange, rechte weg die Groningen met Drenthe ver-bindt. Achter het huis een trainingsbaan en in het mid-den daarvan weilanden, met daarin de drachtige mer-rie Mercedes en twee Duits gefokte dravers: Ticket to Ride en Veal and Fish. Ze dartelen als uitgelaten kinde-ren om elkaar heen. Met hun voorbenen schrapen ze hier en daar in het mulle zand tussen het gras. 'Daar-aan herken je Duitse dravers: ze graven kuilen in het zand,' grapt Anda.

Aldrik glimlacht afwezig. Hij heeft een bedrijf dat overal in de stad Groningen graffiti verwijdert. Prima business zolang er pubers rondlopen met geldings-drang in hun lijf en een spuitbus in hun broekzak.

Ik denk dat hij liever paardentrainer was geweest

dan succesvol ondernemer. Aaldrik is een van de weinige particulieren die hun eigen paarden trainen. De meeste eigenaren zetten hun paarden bij een beroeps-trainer op een trainingsstal. Op de grotere entrainementen staan tientallen dravers in training. Er zijn ook kleinere stallen, waar slechts een handjevol paarden in training staat. Aaldrik zit vrijwel dagelijks hoogstpersoonlijk op de sulky. En hij heeft succes: zijn paard Ticket to Ride boekt dit jaar de ene overwinning na de andere in Gelsenkirchen. Best een eindje rijden, maar aan de andere kant: niet veel verder dan naar Duindigt. Als je koersen wilt zien, of je paard mee wilt laten lopen, dan moet je af en toe bereid zijn in de auto te gaan zitten. Er zijn niet zoveel drafbanen meer over in Nederland. Groningen en Wolvega in het noorden, Alkmaar en Duindigt in het westen. De banen in Drachten, Schaarsbergen, Hilversum en Hoogezand sloten een voor een de poorten. Ooit was de draf sport een volkssport. Nu is er concurrentie van basketbal, curling, ijsdansen, de televisie, de computer – noem het maar op. Ook de mogelijkheden om te wedden zijn toegenomen. Met de afgenomen bezoekersaantallen op de baan liepen de wedinkomsten terug en daarmee de verdiensten in de sport.

Toch wemelt het van de liefhebbers die stug doorgaan met hun sport. Dat heeft te maken met het paardenvirus. Wie eenmaal verslingerd is aan de paardensport, komt er nooit meer vanaf.

Neem Peter Wilner. Met zijn slaggerskramen reist hij de markten in Groningen en Drenthe af. Al zijn hele leven in de dravers. Zijn vader dito. Ik sprak hem in het najaar van 2006. Hij vertelde dat hij de dravers had ingeruild voor postduiven. Altijd dat gedoe met die paarden. Dan weer ziek, dan weer kreupel – altijd zorgen. Hij had de doffe blik van een man die net een keer te vaak een paard heeft moeten slachten.

Begin 2007 tref ik Wilner opnieuw, voorafgaand aan een concert van René Froger. ‘Hoe is het met de duiven?’ vraag ik.

‘Best,’ zegt hij, ‘maar ik heb ook weer een paard gekocht.’

Van Aaldrik word je trouwens niet veel wijzer als je hem vraagt hoe hij dat doet, een paard trainen. Of misschien hoor je alles wat je hoeft te weten. ‘Gewoon,’ zegt hij. ‘Ze moeten blij zijn. Een blij paard wil voor je lopen. Je moet goed naar ze kijken; dan weet je hoe ze zich voelen. En dan moet je zorgen dat ze gewoon blij zijn.’

‘Als ik weet dat een paard snel kan, dan hoeft hij dat van mij niet iedere training te laten zien,’ zegt Anda. Ze draagt een oranje petje en heft haar neus een eindje op om onder de klep door te kunnen kijken. Petjes en paardenmensen horen bij elkaar. Het petje houdt je hoofd warm als het koud is en de klep beschermt je ogen tegen de zon als het warm is. Bovendien zul je met een klep over je ogen een paard niet snel recht aan-

kijken. Een paard is een vluchtdier en weet dat ieder dier dat z'n ogen niet aan de zijkant heeft in principe geen vegetariër is. Daar worden ze onrustig van.

'Het is niet zo moeilijk om een paard gek te maken,' zegt Aaldrik.

De vader van Anda was vroeger bestuurder van de Koninklijke Vereniging Drafbaan Stadspark in Groningen. Ze ging altijd met hem mee naar de baan en is zo in de sport gerold.

Aaldrik is wat minder helder over zijn achtergrond. 'Ik heb het gewoon geleerd,' zegt hij.

'Hoe dan?' vraag ik.

'Nou, gewoon.' Hij haalt zijn schouders op.

Hoe Aaldrik het ook heeft geleerd, het staat vast dat hij handig is met paarden. Veal and Fish is iets jonger dan Ticket to Ride en moet het koersen nog een beetje onder de knie krijgen. Hij kwam bij Anda en Aaldrik omdat hij bij een bevriende trainer, Arnold Mollema uit Wolvega, zijn neus niet meer in de voederbak stak. Een veeg teken. Hij werd mager en het was onduidelijk wat er aan de hand was. Dus Mollema stuurde Veal and Fish naar Kropswolde. Kon-ie misschien een beetje tot rust komen. Anda en Aaldrik zetten hem in een ruime box en maakten dezelfde avond nog warme slobber – een dampende pap van haver. Ze goten die in de voederbak en trokken zich discreet terug. Ze bleven om het hoekje staan luisteren. Binnen de kortst moge-

lijke keren was het tevreden gesmak op stal niet van de lucht. Al snel had Veal and Fish weer vlees op de boten. Nu nog koersen winnen.

Op de televisie is een Franse koers. Anda en Aaldrik hebben een schotel op het dak van hun huis en kijken via de satelliet dagelijks naar een zender die de hele dag drafkoersen en paardenraces uitzendt. 'Vind ik gewoon mooi,' zegt Aaldrik. Hij staat op en loopt de kamer uit.

Anda en ik kijken naar een paar koersen. En we praten een halfuurtje over paarden en over koersen en over pikeurs. Dan komt Aaldrik binnen. Het zweet staat hem op z'n rode kop.

'Ik wist niet dat een paard trainen zo zwaar was,' zeg ik.

'Nee, gek,' zegt Aaldrik, 'ik heb een stal uitgemest.' Hij schudt zijn hoofd.

'Heb je zin in een uitsmijter?' vraagt Anda.

Ze verdwijnt in de keuken, en Aaldrik en ik bekijken nog een koers. Daarna eten we onze uitsmijters op. Met ham en kaas en een bolletje salade. Zo'n lekkere uitsmijter heb ik in mijn hele leven niet gehad.

'Weet je wat,' zegt Anda, 'jij moet maar snel leren rijden. Dan mag je hier zo vaak als je wilt de paarden uit komen rijden en uitsmijters eten.'